

GALIANO, César. *El exilio está aquí*. Sant Cugat del Vallès: Nihil Obstat, 2000. 116 p.

GRABULEDA, Josep; RIGAU, Antoni Maria; RUSTULLET, Miquel. *La fàbrica de Banyoles: Les Saques (1914-1989)*. Banyoles: Ajuntament de Banyoles, 1999. 43 p.

GUILLEMET, Jaume. *Abdon Terradas. Primer dirigent republicà, periodista i alcalde*. Figueres: Institut d'Estudis Empordanesos, 2000. 352 p.

JUANOLA, Roser; SALA, Joan; VALLÈS, Joan. *Traç: educació visual i plàstica, 4*. Barcelona: Vicens Vives, 2000. 147 p.

MARTÍ, Marc. *Morell Cartells*. Barcelona: Marc Martí, 2001. 215 p.

MERCADER, Joan. *L'àmbit de la memòria*. Olot: Fundació Pere Simon, 2001. 106 p.

MONTURIOL, Joaquim; DOMÍNGUEZ, Eloi. *El parlar de la Garrotxa*. Olot: Ràdio Olot, 2001. 197 p. PLANELLA, Gabriel. *Mescal*. Barcelona: Proa, 2001. 66p.

PRAT, Jordi. *Carrer hospital amb Sant Geroni*. Barcelona: Edicions 62, 2001. 93 p.

REIXACH, Josep; ALGUERÓ, Tavi. *El ram de la gegantesa*. Olot: Ajuntament d'Olot, 2001. 20 p.

RIBERA, Ramon. *El Carme d'Olot*. Olot: Fundació Pere Simon, 2001. 220 p.

SANTAEULÀLIA, J. N. *Pagodès i gratacels*. Barcelona: Columna, 2001. 270 p.

XIFRA, Jordi. *Teories i models de les relacions públiques*. València: 3i4, 2000. 250 p.

popular, com sant Narcís i les mosques o Carlemany, ocupen un espai preferent en el llibre, però l'autor també hi aplega els misteris del call, es passeja per l'evocadora seu gironina de la mà de Ramon Berenguer II, de Guillem Bofill i de la fantàstica bruixa. És a dir, la història de Girona sempre hi és present: la plaga de la llagosta del 1687, els setges francesos del 1809... I com a bon historiador, Alberch analitza els fets amb la corresponent visió crítica; així, no s'està de desmitificar l'històricament enaltit general Álvarez de Castro: «Al llarg del segle XIX, en un marc tan procliu a l'exaltació patriòtica com el romanticisme, i fins ben avançat el franquisme, historiadors i erudits rivalitzaren a cantar les glòries de la ciutat i en cap cas es procedí a contemplar aquest període amb un mínim de sentit crític».

Com ja era d'esperar per la seva temàtica, *El miracle de les mosques i altres llegendes* ha disposat d'una gran acceptació popular. Les hipotètiques prevençions, si és que n'hi havia, dels historiadors davant d'un treball d'aquestes característiques (el relat llegendari acostuma a tenir un mal encaix en la historiografia tradicional) han quedat dissipades. No en va el seu autor, Ramon Alberch, és un investigador d'una vàlua contrastada, però que també ha destacat, al llarg dels anys, per la seva capacitat divulgadora.

Lluís Costa

Recerques interdisciplinàries a Ullastret

MARTÍN, Aurora; BUXO, Ramon; LOPEZ, Joan B.; MATARO, Montserrat. **Excavacions arqueològiques a l'illa d'en Reixac (1987-1992)**. Monografies d'Ullastret, 1. Museu d'Arqueologia de Catalunya-Ullastret. Girona, 1999. 363 pàgines.

El llibre *Excavacions arqueològiques a l'illa d'en Reixac (1987-1992)* enceta una sèrie de monografies sobre l'important jaciment arqueològic de l'edat de ferro del Baix Empordà. L'obra té un rigor científic i acadèmic de primer ordre; és el resultat de sis campanyes d'excavació i del treball de vint-i-sis investigadors coordinats per Aurora Martín des del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Ullastret.

El treball consta de vuit amplis capítols i una extensa bibliografia final. Els capítols estan estructurats de la manera següent:

El primer és d'introducció al tema. Fa un repàs de la història del jaciment i explica les noves tècniques d'excavació emprades en aquests treballs, fent especial atenció a les unitats estratigràfiques i els fets arqueològics.

El segon capítol és molt descriptiu i està subdividit en vuit apartats. Considera detalladament l'estratigrafia, l'arquitectura i l'urbanisme de l'àrea excavada, i posa un èmfasi especial en la distribució del terreny i els materials constructius utilitzats.

El tercer s'ocupa dels béns mobles trobats en els diferents sondeigs i cales efectuats a l'excavació. Se centra en els materials ceràmics, que hi són estudiats,

descrits i dibuixats amb molta cura. També s'hi ressenyen els objectes metàl·lics i lítics.

El capítol quart està dedicat a l'explotació dels recursos minerals. Fa una anàlisi del subsòl i la geologia del lloc. També dedica un espai a l'estudi de les procedències dels materials petrogràfics, lítics i mineralògics de l'illa.

En el capítol cinquè veiem com les ciències naturals i ambientals col·laboren amb l'arqueologia a l'hora d'obtenir resultats exhaustius i documentats de les excavacions que es fan. Aquest capítol està dedicat a la paleoecologia i a l'explotació de recursos biòtics.

El capítol sisè està dedicat a la mort i als ritus que l'envoltaven ja en la llunyana edat del ferro.

El setè pertany ja a l'apartat de conclusions i serveix per veure l'evolució cultural i ambiental del recinte excavat de l'illa, per fer les reconstruccions de tot l'entorn i per deduir i explicar com vivien i quines eren les activitats dels seus habitants cap allà als segles VI-III aC.

El darrer capítol és un estudi sobre el dessecament de l'estany d'Ullastret dut a terme al s. XIX, que demostra que la topografia del terreny tal com la veiem avui dia no té res a veure amb la que tenia en l'època de l'ocupació protohistòrica.

El conjunt de l'obra és important perquè ha permès divulgar i conèixer de manera més detallada una àrea de 4.000 m² de l'illa d'en Reixac, desconeguda per molts. A la vegada té el mèrit d'ésser pràcticament la primera obra d'arqueologia basada en un plantejament modern i interdisciplinari on tenen cabuda

matèries diverses dels camps de la biologia, la geologia, el medi ambient, l'ecologia... totes les quals col·laboren amb un objectiu comú: refer amb el màxim d'eficàcia i fiabilitat la vida dels ibers de l'Empordà.

M. Carme Domènech Puig

Exercici de memòria

CARRERAS I ARTAU, Tomàs.

La meva Girona. Memòries.

Institut d'Estudis Gironins, Ajuntament de Girona, Patronat Francesc Eiximenis. Girona, 2001. 208 pàgines.

Una ciutat és una autèntica suma de realitats, i és així com esdevé testimoni natural de la història. Però el teixit de la ciutat necessita uns teixidors, que són els ciutadans que li donen vida; i, entre aquests, excel·leixen aquells que es prenen la crònica dels fets del seu temps com una tasca de llegat. Tomàs Carreras i Artau (1879-1954), un gironí que va escriure les seves memòries —inèdites fins ara—, n'és un.

Carreras va ser pedagog, historiador de la filosofia i etnòleg, home de caire públic i de seriós compromís amb el país, testimoni de canvis de la societat catalana, diputat per Girona de la dreta catalanista al Parlament de Catalunya. El seu era un catalanisme lingüístic i literari. Va contribuir a la millora del sistema educatiu des de la seva càtedra a la Universitat de Barcelona. Per a ell la filosofia era un saber útil, una suma de sabers,

entre els quals incloïa història, dret, costums, llengua i moral.

A Girona va ser testimoni d'una vida cultural molt singular, en l'època en què la «seva» ciutat, per l'alenada del Modernisme i del Noucentisme, es va anar configurant com el segon nucli cultural de Catalunya, després de Barcelona.

Quan aquesta personalitat es va posar a escriure les seves memòries va sorgir-ne un llibre document de primeríssim ordre per conèixer unes realitats ciutadanes que han format la història. I és que el llibre li devia vessar del cor, perquè el va escriure directament, com un exercici de memòria, sense consultes d'arxiu, durant la Guerra Civil i en un amagatall, per evitar la persecució que hauria patit.

Un prefaci de Narcís-Jordi Aragó i una introducció i notes de Pep Vila serveixen i emmarquen la presentació de la rica personalitat de l'autor i de l'obra. Ambdós prologuistes posen el lector en la situació deguda per comprendre totalment l'encaix del personatge en la seva època. És un llibre esplèndidament obert per a gironins apassionats pel

pretèrit, amb una magnífica descripció de quadre de costums, barri per barri, que ha de figurar a les millors antologies de Girona.

Jordi Dalmau

Esgrima mental

REIXACH, Jaume.

El dia que em vaig conèixer.

Edicions de l'Ajuntament de Riells i Viabrea, 2001. 258 pàgines.

La gent amb un mínim d'inquietud intel·lectuals, o si més no amb una certa sensibilitat pel seu entorn, busca la conversa, fins i tot la controvèrsia, i el plantejament sense embuts de qüestions transcendents. Aquest impuls cap al debat, cap a l'esgrima mental, provoca sovint una mena de catarsi que per a molts és més noble i enriquidora que —posem-hi— el gaudi passiu d'una novel·la. Aturar-se a reflexionar i a contrastar el pensament d'altri amb el propi és sempre un exercici sa i agraït, que no demana gaire res més que les ganes de fer-ho. A vegades, cal només una petita empenta per tancar els ulls al vertigen exterior i descobrir —amb placidesa, sempre amb placidesa— que encara conservem la capacitat de vibrar davant de la concreció verbal, d'allò que constatem com a cert però no tenim clar com expressar. De com donar aquestes petites empentes, Jaume Reixach en sap un niu. *El dia que em vaig conèixer* —aparentment un innocu recull d'articles d'opinió publicats a diversos diaris catalans— és capaç de destapar immediatament la reacció del lector, d'implicar-lo

en moltes reflexions sobre temes diversos, actuals, per més que el seu apriorisme pugui estar a les antípodes d'allò que el lector venera o rebutja. A vegades maièutics, a vegades deliciosament lineals i simples, els seus articles no s'estan d'enfrontar-se a temes polèmics, ni d'adoptar postures compromeses. Hi trobareu, abundoses, les referències literàries, cinèfiles i filosòfiques que il·lustren i exemplifiquen el discurs del veritable home de lletres. Això sí: mai com a lluïment, sinó com a suport, necessari bastiment o, fins i tot, gènesi d'una reflexió o crítica presentada amb un estil ben planer.

Jaume Reixach s'autodefinix amb els seus propis escrits: com diu Miquel Pairoli al pròleg del llibre, estem davant d'un cristià, home de lletres i catalanista. Hi afegiríem encara un quart atribut (que potser és inherent als tres primers): és un socràtic provocador de reflexions que, sigui quina sigui la posició de partida del lector, no deixen mai indiferent. Al contrari: provoquen addicció.

Dani Viveron

